

А. Петраускас, М. Хададова

РОЗКОПКИ НА ГОРОДИЩІ В м. КОРОСТЕНЬ

У звітному польовому сезоні проведено розкопки на території посаду городища 1. Площа розкопу становить 100 м² (10 × 10 м). Орієнтований з урахуванням особливостей місцевості кутами за сторонами світу. Поверхня розкопу має незначний ухил в північно-західному напрямку в бік р. Ольшаниця.

Після розбирання культурного шару в межах розкопу встановлено, що поверхня материка значно знижуються в напрямку до річки. Не виключено, що майже горизонтальний стан сучасної денної поверхні в межах розкопу був сформований під час господарської діяльності на даній території в новітній та сучасний період. Потужність культурного шару в межах розкопу неоднорідна. Найбільша глибина близько 0,75 м в північно-західному куті розкопу. Нижні шари культурного шару та материкова поверхня на даній ділянці розкопу насичені ґрунтовими водами, що значно ускладнює процес проведення розкопок. Культурний шар представлений майже чорним сильно гумусованим супіском із значною кількістю деревних вугликів. Материк представлено сірим супіском.

Найменша потужність культурних нашарувань відзначена в південно-західному куті розкопу. Вона становила близько 0,2 м. Материкова поверхня представлена виходами сильно та слабо вивіреної гранітної скельної породи, в якій на передматериковому шарі відзначено значну кількість крем'яних жовен та скам'янілостей.

Археологічні знахідки, які виявлені під час розбирання культурних нашарувань, розподілялись рівномірно в межах розкопу і не мали виражених концентрацій в стратиграфічному та планіграфічному відношенні. Вони представлені переважно знахідками ранньогончарних посудин з товстими стінками, слідами обточування зовнішньої поверхні на гончарному колі. На внутрішній поверхні кераміки виразні відбитки пальців, які утворились під час формування глиняних стрічок вручну. Деякі фрагменти мають сліди з'єднання глиняних смуг між собою.

Зовнішня поверхня посудин найчастіше орнаментована прямими врізними горизонтальними лініями. Іноді орнамент представлено поєднанням прямих горизонтальних ліній та горизонтальних врізних хвилястих ліній. Серед лінійного орнаменту переважає використання широких врізних ліній, що характерно для орнаменту ранньогончарного посуду IX – середини X ст. Знахідки керамічних посудин із ознаками більш пізнього періоду в межах розкопу не зафіксовані.

Індивідуальні знахідки представлені предметами озброєння (залізна двошпична стріла), побутовими предметами (фрагмент кам'яного жорна, виготовленого з пірофілітового сланцю), прикрасами (фаянсова (?) намистина рубчастої форми). Основний період побутування знахідок індивідуального характеру також не відноситься до періоду пізніше X ст.

Окремо слід зазначити, що на даній ділянці вперше за всі роки досліджень з 2001 р. зафіксовано слабку насиченість культурного шару індивідуальними знахідками. Вона в багато разів (у перерахуванні на середню насиченість 1 м² індивідуальними знахідками) менша, ніж на інших ділянках посаду, оборонних споруд та дитинця городища № 1.

Враховуючи сильну гумусованість культурного шару, значну кількість деревних вугликів та сажі, масових археологічних знахідок у вигляді фрагментів керамічних посудин (у поєднанні із використанням ретельного розбирання нашарувань та їх наступного пересіювання через тонкі сита) можна припустити, що на даній території посаду були відсутні житлові споруди, в яких проживала заможна частина населення стародавнього Іскоростеня. Не виключено також, що дана територія використовувалась у якості допоміжних господарських потреб на певному віддаленні від центральної частини жилих садиб посаду, для яких характерні більш високі показники насиченості культурного шару, зафіксовані в попередні роки досліджень археологічного комплексу літописного Іскоростеня.